

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระนะ วันพระเราแสวงหา เราทำบุญกุศลของเราเพราะเรามีคุณค่า เรามีคุณค่าในตัวเราเอง เราถึงมีการกระทำ คนที่เขาไม่เห็นคุณค่าของเขา เขาอยู่ของเขานะ อยู่ในรู คนอยู่ในรู สัตว์มันจำศีล เวลาสัตว์มันจำศีล มันอยู่ในรูของมันนะ มันจำศีล ถึงเวลามันหากินมันจะออกมา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าสิ่งใด เราก็จะไม่ทำสิ่งใดเลย แล้วเราก็คิดกันไปเองว่า สิ่งนั้นเราเป็นคนมีบุญ คนบอกว่าเขามีความดีอยู่แล้วทำไมต้องไปวัดไปวา ไปทำไม

เกิดมาทำไม คนเราเกิดมาทำไม เวียนว่ายตายเกิด เกิดมาทำไม เขาเกิดมาให้ทำคุณงามความดีนะ คุณพระโพธิสัตว์สิ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นสัตว์ก็เป็นหัวหน้าสัตว์ เกิดมาเป็นสิ่งมีชีวิตจะทำคุณงามความดีตลอดเพื่ออะไร? เพื่อปรารถนาโพธิญาณ ปรารถนาโพธิญาณคือปรารถนาการพ้นทุกข์ไง ถ้าไม่ปรารถนาการพ้นทุกข์ มันก็จะเวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้

ถ้ามันเวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้ คุณสิ ภพชาติใดเราไปทำผิดพลาดขึ้นมา คุณสิ ตอนนี้เด็กเห็นข่าวแล้วเศร้า มันขอเงินพ่อแม่ไปซื้อยาเสพติดจนพ่อแม่ไม่มีเงิน มันบังคับพ่อแม่ให้นั่งทำกรรมมันไปเพื่อจะไปหาเงิน คือมันจืดเครื่องนะ มันบังคับให้พ่อแม่ทำไง พ่อแม่ทนไม่ไหว พ่อแม่ถึงเอามือตีมันนะ ฟันฆ่าลูกเลย แล้วยื่นมือบอดัวเลย

นี่ไง เราจะบอกว่าเวียนว่ายตายเกิด เวียนว่ายตายเกิดมา เวลาทำคือว่าทำความดีๆ มันทำอะไรนะ เวลามันเสพยาเข้าไปแล้วมันสิ้นคิดไง ทำร้ายพ่อแม่ ทำลายจิตใจจนพ่อแม่ทนไม่ไหว พ่อแม่ฆ่าลูกนะ เวลามันมันสังเวชใหม่ เรามีสติมีปัญญาฆ่าลูกตัวเองเลยละ ฆ่าเสร็จแล้วยื่นมือบอดัว

เขากล่าวว่าทำเพราะอะไร

มันทำร้ายมาตลอด มันมาขอเงินไปซื้อยาเสพติดตลอดจนไม่มีให้มัน มันก็บังคับ บังคับ ให้นั่งทำกรรมมอเตอร์ไซค์เพื่อไปหาเงินให้มันไปซื้อยาเสพติด

เราบอกนี่ก็เวียนว่ายตายเกิดไง เวียนว่ายตายเกิดมันก็เกิดมาแล้วก็มีความสุขไง เกิดมาแล้วเราก็มีความสุข เราไม่ต้องทำ เราไม่ต้องแสวงหาสิ่งใดเงิ ที่เขาเกิดมาๆ เขาเกิดมาเพื่อแสวงหาเงิ เราว่าเราก็แสวงหาแล้วทางวิทยาศาสตร์เงิ ชีวิตนี้มาจากไหน? ก็มาจากพ่อแม่ พ่อแม่ก็ต้องเลี้ยงลูก ลูกเกิดมาแล้วเราก็ต้องหาอยู่หากิน หาอยู่หากิน เราก็มีความสุขของเรา เห็นไหม

มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมนุษย์มีศีลมีธรรม ถ้ามนุษย์ไม่มีศีลไม่มีธรรมมนุษย์ก็เหมือนสัตว์ เหมือนสัตว์ สัตว์มันก็สืบพันธุ์เหมือนกัน สัตว์มันก็มีครอบครัวของมันเหมือนกัน แล้วมันก็เวียนว่ายตายเกิดเหมือนกัน แล้วเวลาไปดูถูกสัตว์ๆ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ดูถูกใครทั้งสิ้น แม้แต่สัตว์ สัตว์เป็นพระโพธิสัตว์มาเกิดภพใดชาติใดก็ได้เพราะเกิดเป็นสัตว์ สัตว์สัตว์ที่มันดี สัตว์มันมีหัวใจ สัตว์ที่มันทำคุณงามความดี คุณดี พระโพธิสัตว์เป็นหัวหน้าฝูง พยายามพาฝูงนั้นให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข สิ่งมีชีวิตทุกชีวิตรักชีวิตของตัวเอง สิ่งมีชีวิตทุกชีวิตรักชีวิตของตัวเอง สงวนรักษาชีวิตของตัวเอง ภพชาติใดเกิดมาแล้วเขาก็รักษาชีวิตของเขา นี่เขาเกิดมา เห็นไหม

นี่พูดถึงว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์ๆ เวลาว่ามนุษย์เป็นผู้ประเสริฐ มนุษย์ประเสริฐแล้ว ประเสริฐตรงไหนล่ะมนุษย์ประเสริฐ ความประเสริฐวัดกันที่ไหน เขาบอกว่าวัดกันที่หัวใจเงิ วัดกันที่คุณงามความดีนั้นเงิ เพราะคุณงามความดีมันสุจริตชนเงิ ถ้ามีความสุจริตอันนั้น ความคิดความริเริ่มในหัวใจมันทำสิ่งเลวร้ายไม่ได้ เวลาทำสิ่งเลวร้าย เรากำลังเบียดเบียนตนเอง เรากำลังเบียดเบียนหัวใจเราแล้วนะ ถ้าเราเบียดเบียนหัวใจ เบียดเบียนตนแล้วเบียดเบียนผู้อื่นนะ เพราะเราคิดแล้วมันทำลายหัวใจ คุณดี เวลาคิดสิ่งที่ไม่ดีเลือดสูบฉีดแรงเลย ถ้าเลือดสูบฉีดแรง เราเบียดเบียนตนแล้วนะ เบียดเบียนตนแล้วเบียดเบียนผู้อื่นแล้วนะ ถ้าไปทำลาย แต่เวลากิเลสมันครอบงำมันว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับมันๆ

เราเกิดมา นี่วันพระ เราเกิดมาเราเสียสละ คำว่า “เสียสละ” เรามีกำลังของเรา มีกำลังของเรา เราเสียสละ เราถวายปัจจัยเครื่องอาศัย ถวายบิณฑบาต ถวายจันทน์ เพื่ออะไรล่ะ? เพื่อการดำรงชีวิต ชีวิตมันมีค่า ชีวิตนี้มันต้องใช้ปัจจัย ๔ อาศัยปัจจัย ๔ ดำรงชีวิต เราทำได้ เราระลึกถึงเจตนามันคิดของมัน เวลาคิดของมัน ใจมันเป็นบุญกุศล ใจเป็นบุญกุศลเพราะอะไร เพราะเรา

เสียดสละ เห็นไหม ชีวิตของเรา ชีวิตเราได้มาเพราะอะไร ได้มาเพราะเวรเพราะกรรมไง เพราะทำดีใจ มนุษย์สมบัติใจ เพราะมีศีล ๕ ถึงได้มาเกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะใจ ถ้ามันมีคุณประโยชน์อย่างนี้ขึ้นมา เพราะมันจะกำเนิดอีก มันจะเกิดอีก

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจเราไม่ได้อีกเลย”

แล้วนี่ใครดำริล่ะ เจตนาใครดำริ เจตนาใครเป็นคนคิด ถ้าเจตนามันคิด มันฝังพันธุกรรมของมันจะได้ตัดแต่งของมันไง พันธุกรรมของใจนี้ตัดแต่งให้มันเข้มแข็ง ตัดแต่งให้มันดีงามขึ้นมาไง ถ้ามันตัดแต่งดีงามขึ้นมา มาวัดมาวาขึ้นมา ถ้าคนมาวัดมาวาก็มาฟังเทศน์ ให้อคนที่ไม่มีใจพอใจเลยก็ทำตามหน้าที่ ทำเสร็จๆ แล้วก็รีบๆ ไป แต่คนไปวัดไปวาเขาจะรอฟังเทศน์ ฟังเทศน์ฟังเทศน์เรื่องอะไร? ฟังเทศน์ก็เรื่องของเรานั้นแหละ เรื่องชีวิตนั้นแหละ เรื่องจิตเรานั้นแหละ จิตที่เวียนว่ายตายเกิด จิตของเราแท้ๆ เลย ความรู้สึกเราแท้ๆ เลย ทำไมเราไม่รู้จักมันล่ะ ความรู้สึกเราแท้ๆ ที่มันเวียนว่ายตายเกิด ทำไมต้องให้พระบอกล่ะ แล้วพระบอกพระเอาอะไรมาบอก นี่สิ่งนี้มันมีคุณค่า

สิ่งที่ปัจจัยเครื่องอาศัยมีคุณค่าไหม? มี มีคุณค่าเพื่อดำรงชีวิตไง แต่บุญกุศลที่หัวใจที่มันปรารถนา เวลาความทุกข์มันเบียดเบียนในหัวใจ เรายังอยากโยนทิ้งเลย ความคิดไม่ดี ความคิดไม่ดีตำโยนมันทิ้งๆ แต่มันโยนไม่ได้ ความคิดสิ่งใดที่ดีๆ ในหัวใจขึ้นมาควรจะถนอมรักษาไว้ มันก็คิดไม่ได้ ทำไมไม่สลัดมันทิ้งล่ะ ถ้าเราเป็นคนมีบุญ เราเป็นคนดี สลัดมันทิ้งสิ

หน้าขึ้นนอกตรมณะ เวลาหน้าขึ้นตาบานเลย แต่หัวใจมันเผาไหม้ อะไรมันเผาล่ะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ มนุษย์เกิดมาถือค้อนไฟมาคนละค้อน แล้วทุกคนก็บ่นว่าร้อน ร้อน ร้อน ก็ต้องถือค้อนไฟนั้นไป นี่ไง ที่ว่าทำไมไม่โยนทิ้งมันล่ะ ให้อความคิดไม่ดี ให้อความคิดไม่ดีไม่โยนทิ้งมันไป เวลาถือค้อนไฟมา ค้อนไฟมันมีแสงสว่างไสวไหม ความคิดที่ดีๆ ก็เป็นประโยชน์กับหัวใจไสวไหม ความคิดที่ไม่ดีมันก็ทำลายหัวใจเราไสวไหม ทำไมไม่โยนมันทิ้งไป

คราวนั้นมีบรูษผู้ที่ฉลาดได้โยนค้อนไฟนั้นทิ้งแล้ว แล้วก็ตะโกนบอกพวกเราว่าให้ทิ้งค้อนไฟนั้น ให้อทิ้งค้อนไฟนั้นไง นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เราเสียดสละ เราฝึกหัดของเราแล้วให้เราเห็นตัวตนของเรา เห็นตัวตนเรา เห็นมือของเรา แล้วมือคลายมันออกเสีย ค้อนไฟมันจะได้หลุดออกไป

ไอนี้เวลาไปคิด คุณ ถ้ามีแสงที่ไหนก็มีเงาที่นั่น เราไปคิดกันที่นั่นไง โดยธรรมชาติคนเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ ๕ คนเราเกิดมามีความคิดใจ ธาตุ ๔ กี่ร่างกาย ขันธ ๕ คือความรู้สึกรู้จักคิดนี้ ความรู้สึกนึกคิดนี้ คนเราเกิดมามีธาตุ ๔ ขันธ ๕ แล้วมันก็ทำงานของมันโดยธรรมชาติของมัน เราก็อ่านี่ความคิดเราๆ เขาว่าความคิดเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา

ถ้ามันเป็นเรา ทำไมไม่คิดเรื่องดีๆ ละ ถ้ามันเป็นเรา ทำไมเราไม่คิดแต่เรื่องดีๆ ละ ทำไมเราไม่นั่งสมาธิภาวนาให้จิตมันสงบระงับเข้ามาละ แล้วถ้าจิตสงบระงับเข้ามาแล้ว ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิแล้วยกขึ้นวิปัสสนาให้เกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวัชยญาณ ญาณที่ชำระล้างกิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สอนไว้ในพระไตรปิฎก สอนไว้มากมายมหาศาลเลย เราก็มีการศึกษา เราก็ศึกษาค้นคว้าได้ ถ้าเราค้นคว้าได้ ทำไมเราไม่ทำอย่างนั้นนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าวิมุตติสุขๆ เพราะเราสงสัยกันมากเลยว่าวิมุตติสุขมันต่างอะไรกับสุขเวทนา

เวลาสุขเวทนา-ทุกข์เวทนานี้รับรู้ได้ เวลามีความสุข ความสุขของเราที่สุขเวทนา เวทนาเกิดจากอะไร? เวทนาเกิดจากขันธ ๕ ขันธ ๕ ขันธ ๕ ขันธ ๕ เกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ ๕

ขันธ ๕ คือความคิดใจ ถ้ามันคิดดี มันสมความปรารถนา ความคิดที่กิเลสมันหลอกแล้วก็เชื่อมั่นไป มันก็เป็นความสุขของมันใจ นี้สุขเวทนาใจ แล้วเดี๋ยวมันผิดพลาดขึ้นมามันก็ทุกข์เวทนาใจ สุขเวทนา-ทุกข์เวทนามันทุกข์ที่เวทนาใจ เวทนา คนเราเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ ๕ แล้วธาตุ ๔ ขันธ ๕ มันเกิดจากอะไร? มันเกิดจากจิต แล้วจิตมันอยู่ไหนละ

นี่ไง มาฟังธรรมๆ มาฟังธรรมที่นี้ไง เราชวนขวย...ใช่ เราอาบน้ำแห้งี่ต่างน้ำนั้นะ เวลาทำหน้าที่การงานเหนื่อยมากๆ ทุกคนอยากพักผ่อน อยากจะรุ่มเย็นเป็นสุข นี่ก็เหมือนกัน หัวใจหัวใจเวลามันทำความสงบของใจเข้ามา แล้วถ้าจิตมันสงบแล้วยกขึ้นวิปัสสนา เห็นไหม ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล คนจะดีจะเลวเขาดูที่ผลงาน ใครทำงาน หน้าที่การงานของเขาเขาทำแล้วประสบความสำเร็จของเขา นั่นคือความนำชื่นชมของเขา เพราะเขามีความละเอียด มีสติมีปัญญาของเขา เขารักษาของเขา เขาทำของเขาเพื่อประสบความสำเร็จของเขา ถ้าคนทำแล้วสิ่งใดทิ้งไว้เรี่ยราด ทิ้งไว้ไม่รับผิดชอบ ทำสิ่งใดแล้วเขาก็จากไป โอ้พวกเราเดินจากมา คุณ ไอนี้คนไม่รับผิดชอบมันทิ้งขยะไว้ทั่วไปหมดที่แหล่งท่องเที่ยว ฝรั่งมันมาจากไหนไม่รู้มันมาเก็บ โอ้โฮ!

มันมาเก็บ ไอ้คนไปเที่ยวสนุกครึกครื้น กลับไปบ้านไปเปิดคลิปวิดีโอ หนาวเลยละ ตัวเองไปทิ้งไว้ แล้วให้ฝรั่งมาจากไหนมันมาเก็บ

นี่ก็เหมือนกัน ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล เอ็งทำเพื่ออะไร เอ็งรักษาหัวใจ เอ็งเป็นหรือ หัวใจมีงอยู่ไหน เวลาบอกว่าฉันเป็นคนดี...ดีตรงไหน มีอะไรดี คนเกิดมาธาตุ ๔ และขันธ ๕ เหมือนกัน คนเราเกิดมาเป็นญาติกัน โดยธรรมชาติ มีปากและท้องเหมือนกัน เวลากินสิ่งใดเข้าไปก็ขับถ่ายเหมือนกัน นี่มันเรื่องของธาตุขันธ ธาตุขันธมันเป็นแบบนี้ มันมีของมันอย่างนี้แล้วใจละมันดีตรงไหน

เวลามันดีขึ้นมาจะ ถ้าจิตใจมันดีงาม คุณิ ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด มนุษย์คนหนึ่ง เจ้าชายสิทธัตถะแสวงหาค้นคว้าสังขารในใจของเจ้าชายสิทธัตถะ มนุษย์คนหนึ่งเวลาชำระล้างอัสวักขยญาณ เป็นอาจารย์สอน ๓ โลกธาตุ ตั้งแต่ทิวาอินทร์ พรหมถึงมนุษย์

เวลานรกอเวจีสอนเขาไม่ได้ แต่พระโมคคัลลานะไปโปรดสัตว์ ไปโปรดเขา ไปดูแลเขา แต่บอกเขาไม่ได้ คนเรานั้นทุกข์ยาก ทุกข์มาก อยู่ในพระไตรปิฎกนะ มีสองคนตายาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตไปแล้วยิ้ม พระอานนท์ถามเลยยิ้มทำไม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ้มแล้วมันจะบอกว่ามันมีเหตุแล้ว

พอดกเย็นพระอานนท์ก็จะถามว่าเมื่อตอนเช้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตไปแล้วยิ้มออกมาเพราะเหตุใด ยิ้มพระสรวลๆ

อานนท์ เธอเห็นสองคนตายายไหม นั่นนะเศรษฐีนะ สองคนตายายที่เป็นขอทานอยู่ข้างทาง แต่เดิมเขาเป็นเศรษฐี ถ้าเขาเป็นเศรษฐี แล้วเขามีวาสนาด้วย แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพุททกิจ ๕ มันไม่มีเวลามากไปเอาคนอื่นก่อนไง เพราะเขายังมีชีวิตยืนยาวสุดท้ายแล้วเขาเล่นการพนันขันต่อจนเขาหมดเนื้อหมดตัวกลายเป็นยาก กลายเป็นขอทานเพื่อเลี้ยงชีวิตไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าถ้าตอนนั้น ถ้าตอนที่เขายังเจริญรุ่งเรืองอยู่ ถ้าเขาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์อริยสัจ ถ้าเขาได้ฟังธรรมนะ อย่างน้อยเขาจะได้เป็นพระโสดาบันถึงสิ้นกิเลสไป แต่ในปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าเดินผ่านไปเลย แล้วยิ้ม เยิ้มพระสรวล เยิ้มพระสรวล ก็เจองศ์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน แต่เพราะจิตใจของเขาขณะที่เป็นเศรษฐี จิตใจมันนุ่มนวล จิตใจมันเบิกบาน พอทำสิ่งใดมันมีสติยังคิด มันคิดพิจารณาแยกแยะเข้าไปมันจะเกิดภาวนามยปัญญา มันจะเกิดภาวนา

คุณ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะฟังธรรมจกๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม ถ้าคนจะมีดวงตาเห็นธรรม จิตถ้าเป็นสมาธิแล้วจิตมันเบิกบาน จิตมันแจ่มใส พอฟังสิ่งใดขึ้นมามันก็เป็นประโยชน์ใจ แต่ในปัจจุบันนี้เขาเป็นคนทุกข์คนเจ็บใจ คำว่า “คนทุกข์คนเจ็บใจ” เราเป็นเศรษฐีนะ เราเป็นเศรษฐี คนนับหน้าถือตาทั้งหมู่บ้านเลย คนนับหน้าถือตาทั้งอำเภอ ทั้งตำบลเลย แล้วเราหมดเนื้อหมดตัว แล้วเรามาเป็นขอทานอยู่ที่นี่ เราจะเกิดความอับอายไหม มันจะเกิดความเศร้าหมองในหัวใจไหม เวลาเจองศ์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาไม่ได้อะไรเลย

นี่ใจ บอกว่าเราทำอะไรๆ เราทำหน้าที่การงานเราก็ทำ เราอาบน้ำห้องต่างน้ำก็ทำเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย แต่หัวใจของเรามันได้รักขามันไหม หัวใจของเราได้ทำความสงบของใจเราบ้างไหม หัวใจสงบแล้วเรารู้จักฝึกหัดใช้ปัญญาไหม ถ้าเรารู้จักฝึกหัดใช้ปัญญา รู้จักฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาอะไร ก็ศึกษามาจนได้ดอกเตอร์แล้ว ศาสตราจารย์ จะเอาปัญญาอะไร เรียนจบหมดแล้วโลกนี้

เรียนจบนั้น เวลาจะได้ใบประกาศนียบัตร ถ้าเป็นดอกเตอร์ เขาต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ เป็นมนุษย์ทำทั้งนั้นแหละ เป็นการยินยอมยกย่องสรรเสริญกันเอง แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา มันปัญญาชำระกิเลส บรูชอาชาไนย ถ้าบรูชอาชาไนยเวลาเขาเกิดปัญญาขึ้นมา เกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาในหัวใจ เวลามันเกิดศีล สมาธิ ปัญญา เวลาเป็นสมาธิเป็นสมาธิอย่างไร เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลามันเห็นของมัน ภาวนามยปัญญา ความแตกต่างเพราะอะไร เพราะว่าเราศึกษามาแล้ว เราเป็นดอกเตอร์ เราเป็นศาสตราจารย์เราทำมาทุกอย่าง เรารู้หมด แต่เวลาเกิดภาวนามยปัญญามันแปลกใจ มันมหัศจรรย์ มันตื่นตื่น เอ๊ะๆ ส่วนใหญ่คนที่ภาวนาไปแล้วจะเอ๊ะ! หลวงตาใช้คำว่าถึงหนองอ้อ หลวงปู่มันไปถึงหนองอ้อที่เชียงใหม่ อ้อ! เป็นพระอรหันต์เลย เห็นไหม เราทำอะไร

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล จิตใจของเราไม่มีการกระทำ ทำงานภายในมัน มองกันไม่ได้ ทางโลกเขารู้หน้าไม่รู้ใจ แต่งกรรมฐาน ครูบาอาจารย์เราท่านภาวนามาแล้ว ใจของท่าน ท่านทำของท่านแล้ว ทำไมท่านไม่รู้ใจของคนอื่น ถ้าใจของท่านทำแล้ว จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งไง

แต่ถ้าจิตใจที่ยังไม่ได้ทำ คุณติ ตอนนี่ศาสนา เขาบอกว่า “พระพุทธศาสนา ใครทำบุญ ศาสนาพุทธแล้วจะร่ำรวย เศรษฐีโลกไม่เห็นเป็นชาวพุทธเลย เศรษฐีโลกเป็นศาสนาอื่นหมดเลย แล้วว่าร่ำรวยๆ”...แต่ต่อไปจะมี จะร่ำรวย

นี่ก็เหมือนกัน นี่ไง “ชาวพุทธ แล้วศาสนาจะเจริญรุ่งเรือง” เห็นไหม คุณ่าวตอนนี่มันน่า เสรำ เป็นไสยศาสตร์ไปหมดเลย เห็นแก้วตฤ เห็นแก้วเงินแก้วทอง เห็นแก้วชื่อเสียง เห็นแก้วทุกอย่าง โลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ มีลากเลื่อมลาก มียศเสื่อมยศันนั้นนะ ลากสักการะมันของเก่าแก่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้มาก็มีของมันอยู่แล้ว แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำตรงนั้นที่ไหนล่ะ เวลาทำขึ้นมา ทำสังฆกรรมในหัวใจนี้ต่างหากละ

มาวัดๆ มาที่นี้ มาวัดคือมาวัดหัวใจของเราไง เอาหัวใจของเรามา แล้วฟังเทศน์แล้วเอามา เทียบเคียง เอามาเทียบเคียงหัวใจเราว่ามันมีคุณภาพแค่ไหน ธรรมะนั้นเอามาเทียบเคียงกับหัวใจของเรา หัวใจเรามีคุณภาพแค่ไหน นั่นแหละมันจะส่งเสริมที่นี้ แต่ถ้าคุณภาพมันไม่มี คุณภาพมันขึ้นมาไม่ได้ ทำไมครูบาอาจารย์ท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิได้ ตรวจสอบมัน

เวลาเขาทำอาหาร เขาเคี้ยวมัน เขาเคี้ยวก็เพื่อให้มันเข้าเนื้อไง นี่ก็เหมือนกัน เราจะเคี้ยวเช็ญหัวใจของเราไง เราเข้าทางจงกรม เข้าสมาธิ เราจะเคี้ยวเช็ญมัน เราจะดูแลมัน หัวใจของเราแท้ๆ ของของเราแท้ๆ เราจะดูแลเอง เราจะรักษาเอง เราจะทำขึ้นมาเอง แล้วปฏิบัติขึ้นมาเอง ให้เป็นสังฆกรรมขึ้นมา ให้เป็นสมบัติของเรานะ วันนี้นั้นพระ มันจะประเสริฐ ประเสริฐตรงนี้ไง

ถ้าเราทำแล้วนะ ไม่ต้องบอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สอนพระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนปุถุชน สอนไอ้คนหนา ไอ้คนคร่ำครี พวกเรานี่ พระอรหันต์ไม่ต้องสอน เพราะมันจบแล้ว เราทำใจเราขึ้นมา เอาสติจะขึ้นมา เอาความจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา ให้เป็นประโยชน์กับเรา เอวัง